

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली

आदेश

२०७०-७०-०५१४

विषय-उत्प्रेषण समेत

वैतडी हाट गाउँ विकास समिति वडा नं. ३ हाल धनगढी नगरपालिका वडा नं. ४ भई
सशस्त्र प्रहरी बल शैलेश्वरी गण झलारी दरबन्दीका सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक उमाकान्त
जोशी.....१
डोटी महादेवस्थान गाउँ विकास समिति वडा नं. ९ घर भई हाल सशस्त्र प्रहरी बल
कालिका गण पोखराका सशस्त्र प्रहरी निरीक्षण गणेशबहादुर मल्ल१

निवेदक

बिरुद्ध

सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय हलचोक, काठमाडौं१
सशस्त्र प्रहरी बल प्रधानकार्यालय कानून तथा अनुगमन शाखाका सशस्त्र प्रहरी नायव
उपरीक्षक युवराज अर्याल१
सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयका सशस्त्र प्रहरी नायव महानिरीक्षक सिंहबहादुर श्रेष्ठ...१

विपक्षी

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा ३२, १०७(२) बमोजिम दायर हुन आएको
प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर आदेश यसप्रकार छः

हामी निवेदकहरू मिति २०५५।०७।०१ मा प्रहरी सहायक निरीक्षक पदमा नियुक्ती भई
तत्कालीन श्री ५ को सरकार (माननीय मन्त्रिस्तर) को मिति ०५८।०५।२८ को निर्णयानुसार सशस्त्र
प्रहरी बलमा स्थानान्तरण भई मिति २०५८।०२।०१ मा कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी नायव

निरीक्षक पदमा पदस्थापित भई २०५८।०७।०१ मा स्थायी सशस्त्र प्रहरी नायव निरीक्षक भई तत्कालीन श्री ५ को सरकार सचिवस्तरको मिति २०६१।०२।१८ को निर्णयअनुसार हामीलाई सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा कायम मुकायम मुकरर गरी २०६४।०७।२१ गते ६ वर्षमा सो पदमा स्थायी बढुवा गरी पदस्थापना गरिएको। तत्कालिन श्री ५ को सरकार सचिवस्तरको मिति २०६१।०२।१८ को निर्णयअनुसार हामी निवेदक लगायत ४५ जनालाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकमा पदस्थापना गरी कन्फर्म सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक सरह सेवा दिई सुविधा दिई दर्ज्यानी चिन्हसमेत प्रदान गरिसकेपछि हामीलाई कन्फर्म सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक गराएर मात्र बाँकी पदमा नयाँ दरबन्दी सृजना गरी नयाँ भर्ना गर्नु पर्नेमा सो नगरी हामी निवेदकहरुलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकमा पदस्थापन गरेपछि मिति २०६१।०३।१५ मा ९६ जना, २०६२।०३।२२ मा ९१ जना, २०६२।११।२१ मा ९१ जना मिति २०६४।०३।०६ मा १३१ जना गरी जम्मा ४०९ जना सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा नयाँ भर्ना गरियो। हामी कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकले सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकको नयाँ दरबन्दीको पदमा भर्नाको लागि फर्म भर्न जाँदा हामीलाई फर्म भर्न नपाउने विभागीय नीति बनाइयो। हामीले किन फर्म भर्न नपाउने भनी सोधनी गर्दा सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकको सम्पूर्ण जिम्मेवारी पाई दर्ज्यानी चिन्ह पाइसकेपछि सोही पदमा फर्म भर्न मिल्दैन। तपाईंहरु सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक भइसक्नुभयो, निर्णय हुन मात्र बाँकी छ भनि हामीलाई विश्वास दिलाई हामीलाई यो अवसरबाट पनि बञ्चित गराइयो। हाल हामी निवेदकहरु, हामीभन्दा पछाडि नयाँ भर्ना भई आएका सि.स. ४ देखि ७ सम्मका सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकहरुलाई साङ्गठनिक नियमानुसार कि सिनियर मानी बस्नुपर्ने कि जागिर छोड्नुपर्ने अवस्था छ। सो कुरालाई सङ्गठन प्रमुखले कुनै सुनुवाई नगरेको, पटकपटक अन्यायमा परेको कुराहरु जाहेर गर्दा पनि कुनै वास्ता नगरिएकोले हामी दिनप्रतिदिन विभागीय अन्याय अत्याचार सही आफ्नो ड्युटि गरी आएको अवस्था छ।

तत्कालिन श्री ५ को सरकार (सचिवस्तर) को मिति २०६३।०१।०५ गतेको निर्णयानुसार कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक क्रमशः आइ.डि.नं. २००१ का उद्धवबहादुर रावल, आइ.डि.नं. २००५ का अजमगढ बम ठकुरी, २००७ का कमलचन्द्र गैरे, आइ.डि.नं. २००४ का रेशकुमार पौडेल, आइ.डि.नं. २००२ का प्रेमबहादुर रावल, आइ.डि.नं. २००६ का गोपालप्रसाद श्रेष्ठ, समेत ६ जनालाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक मुकरर भएकै मितिबाट लागू हुने गरी सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा बढुवा गरिएको छ। हामी निवेदकहरुलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा

मिति २०६१।०२।१८ मा मुकरर गरिएकोमा मिति २०६४।०७।२१ गते मात्र स्थायी बढुवा गरी संविधानद्वारा प्रदत्त समानताको हकमा कुठाराघात गरी विभेदपूर्ण कार्य मात्र गरिएन। समानहरूकाबीच असमान व्यवहार गरेको कुरा पनि प्रष्ट छ। विभाग एवं मन्त्रालयबाट हामी २०६१।०२।१८ मा कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक भएकाहरूलाई बढुवा गर्नसक्ने संभावना देखिएकोले सो नगर्नु नगराउनु भनी यसै अदालतमा मिति २०७०।०४।०६ मा ०७०-WO-०००७ को परमादेश प्रतिषेध मुद्दा दर्ता गरी कारण देखाउ आदेश जारी भई अदालतको विचाराधीन अवस्थामा छ। सो रिट अदालतमा दर्ता भएकै दिन मिति २०७०।०४।०६ हाम्रो हकहितमा असर पुग्ने गरी नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय सचिवस्तरको निर्णयानुसार ४८ जना सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकलाई सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक पदमा बढुवा गरी हाम्रो वृद्धि विकासमा असर पुऱ्याइ हामीभन्दा जुनियरलाई सिनियर बनाउने गरी भएको मिति २०७०।०४।०६ को निर्णय उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी हामीलाई कायम मुकायम भएकै मितिदेखि लागू हुने गरी जेष्ठताका आधारमा बढुवा गरी कार्यान्वयन गर्नु भनी परमादेश जारी गरी पाउँ भनी मिति २०७०।०४।१५ मा ०७०-WO-००३९ को रिट दर्ता गरी सो रिट निवेदनमा समेत कारण देखाउ आदेश जारी भएको अवस्था छ।

यसरी एउटै विभागमा एउटै पदमा कार्यरत कसैलाई कायम मुकायम भएको मितिबाट लागू हुने गरी सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा स्थायी बढुवा गर्ने, सोही विभागमा सोही पदमा कार्यरत अर्को व्यक्ति हामी निवेदक उमाकान्त जोशी समेतलाई ६ (छ) वर्षपछि मात्र स्थायी बढुवा गर्ने जस्ता विपक्षीहरूका स्वेच्छाचारी कार्य तथा गतिविधिले हामीलाई नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा १३ द्वारा प्रदत्त समानताको हकमा प्रत्यक्ष आघात पुऱ्याएको र सो बारेमा पटक-पटक विभागीय प्रमुखसमक्ष जानकारी गराउँदा पनि कुनै वास्ता नगरिएकोबाट विपक्षीहरूको बदनियत एवं पूर्वाग्रही कार्यशैलीबाट पुनः आफूभन्दा पछाडि सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकमा भर्ना भएका जुनियर सि.सं. ४ देखि सि.सं. ७ सम्मका ४०९ जना जुनियरहरू सिनियर हुने प्रबल सम्भावना रहेको कारणबाट ज्यादै अन्यायमा परी न्यायको लागी हाम्रो विभागको मजकुर निकाय गृह मन्त्रालयमा २०६९।१०।१८।५ मा निवेदन दर्ता गरी जानकारी गराएकोमा सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम १२२ बमोजिम सशस्त्र प्रहरीले कुनै विषयको लेखापढी गर्दा साधारणतया तह नाघ्न हुँदैन। सो बिपरीत लेखापढी गरेको भनी सोही निवेदनलाई लिएर विभागबाट हामीलाई सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को परिच्छेद नियम ८८ अनुसारको अनुसूची ६ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी ऐ. नियमावली ऐ. परिच्छेदको नियम ८४ को खण्ड (क) १(क)

बमोजिम मिति २०६९।१२।०५ मा चेतावनी दिने निर्णय गरी गृह मन्त्रालय प्रहरी कितावखाना, सशस्त्र प्रहरी बल शाखा सिंहदरवारमा अभिलेखमा जनाइएकोले हामीहरुप्रति पूर्वाग्रही भै गरिएको सजायस्वरूपको सो निर्णयउपर चित्त नबुझेकोले सशस्त्र प्रहरी ऐन नियमअनुसार हामीले सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय सशस्त्र प्रहरी नायव महानिरीक्षकसमक्ष मिति २०६९।१२।०८ मा पुनरावेदन पत्र दर्ता गराएकोमा सो पुनरावेदनपत्रउपर मिति २०७०।०६।१६।०४ मा सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयको सशस्त्र प्रहरी नायव महानिरीक्षक सिंहबहादुर श्रेष्ठले सुरु निर्णय सदर हुने गरी गरेको निर्णयबाट हाम्रो संविधानद्वारा प्रदत्त हकमा असर पुगेको सो निर्णय बदर गराउनका लागि अन्य प्रभावकारी उपचारको बाटो नभएकोले प्रस्तुत रिट निवेदन गर्न बाध्य भएका छौं।

तसर्थ हामी निवेदकलाई सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयसमेतबाट नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा १३(१) द्वारा प्रदत्त समानताको हकमा अनुचित बन्देज लगाइ असमान एवं विभेदकारी निर्णय गरी वृत्ति विकासमा समेत असर पुर्याइ एकै विभागमा कार्यरत कसैलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक भएको मितिदेखि लागू हुने गरी स्थायी बढुवा गरी हाल उनीहरु सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक पदमा कार्यरत रहेको, सोही विभागको सोही पदको कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक हामी निवेदकहरुलाई कायम मुकायम मुकरर भएको ६ वर्षपछि मात्र कन्फर्म सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकमा बढुवा गरिएको छ। हामी लगायतका ४५ जना कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी नायव निरीक्षकलाई मिति २०६१।०२।१८ मा कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा मुकरर गरी सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ३१(३) बमोजिम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकको दर्ज्यानी चिन्ह प्राप्त गरी सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकले गर्ने सम्पूर्ण अधिकार प्रयोग गरी स्थायी सरह नै सेवा सुविधा दिई आफ्नो कर्तव्यप्रति विमुख नरही ज्यानको वाजी थापी सेवा गर्दै आएको अवस्थामा हामीलाई कन्फर्म नगरी यथाअवस्थामा नै राखी सि.स. ४ देखि ७ सम्मका ४०९ जना सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक स्वच्छ प्रतिस्पर्धामा प्रत्यक्ष लडेर आएका भनी हामीभन्दा सिनियर गराई व्यवसायिक वृत्ति विकासमा समेत असर पारी हामीलाई अपुरणीय क्षति पुग्ने गरी चेतावनी दिई हाम्रो हक अधिकारमा प्रत्यक्ष असर पुर्‍याइ हाम्रो बढुवा हुने कुरामा समेत असर पुग्ने गरी भएको निर्णयले हाम्रो हकमा असर परेको अवस्था छ। यसरी हामीले आफ्नो विभागमा भएको असमान व्यवहारलाई सहन नसकी, सो कुरा विभागीय प्रमुखलाई जाहेर गर्दा सुनुवाइ नगरी बाध्य भएर आफू मर्कामा परेको कुरा गृह मन्त्रालयमा जानकारी गराएकोलाई नै ठूलो अपराध गरेसरह मानी बिनाआधार, बिना कारण हामीलाई चेतावनी दिनेगरी गरिएको मिति

२०६९।१२।०५ को निर्णय र सो निर्णयलाई सदर गर्नेगरी सशस्त्र प्रहरी नायव महानिरीक्षक सिंहबहादुर श्रेष्ठज्युबाट मिति २०७०।०६।१६ गते भएको निर्णय उत्प्रेषण आदेशले बदर गरी सशस्त्र प्रहरी बल कितावखानासमेतमा अभिलेखमा जनाउने गरी भएको २०६९।१२।०५ को पत्रसमेत बदर गरी हामीलाई चेतावनी दिई अभिलेखमा जनाउन पठाएको आदेश अभिलेखबाट हटाउनु भनी विपक्षीका नाममा परमादेशलगायत जो चाहिने आज्ञा आदेश पूर्जी जारी गरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको निवेदन दाबी।

निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी हुन नपर्ने कुनै आधार र कारण भए सो समेत खुलाइ यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्यादबाहेक १५ (पन्ध्र) दिनभित्र लिखित जवाफ पठाउनु भनी विपक्षीहरूलाई सूचना पठाइ लिखित जवाफ परेपछि वा अवधि नाघेपछि नियमबमोजिम पेस गर्नु भन्नेसमेत व्यहोराको यस अदालतको एक न्यायाधीशको इजलासबाट मिति २०७०।१०।२० मा भएको आदेश।

रिट निवेदकहरूलाई सशस्त्र प्रहरी बल कानून तथा अनुगमन शाखाको च.नं. ९५२ को मिति २०६९।१२।०५ गते दिइएको चेतावनी सम्बन्धमा निज रिट निवेदकहरूले माननीय उपप्रधान तथा गृह मन्त्रीज्यूलाई सम्बोधन गरी पेस गरेको निवेदन सम्बन्धमा सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ८१ को उपनियम (१) बमोजिम पर्याप्त सफाई पेश गर्ने मौकासमेत दिई सशस्त्र प्रहरी नियमावलीअनुसार अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट निजहरूलाई सुरु तहको निर्णयद्वारा विभागीय कारवाही गरेको देखिन्छ। निवेदकहरूले सशस्त्र प्रहरी ऐन, नियमावलीमा भएको स्पष्ट कानूनी व्यवस्थाको उलङ्घन गरी कानूनसङ्गत भएको काम कारवाहीको गलत व्याख्या गर्दै चैन अफ कमाण्डअनुसार चल्ने फौजी सङ्गठनको नीति नियमविपरीत तह नाघी आफूखुसी माथिल्लो कार्यालयमा निवेदन पेस गरी अनुशासनहीन तथा लापरवाहीपूर्ण कार्य गरेको ठहर गरी सुधने मौकास्वरूप गरिएको सामान्य सजायअन्तर्गत पर्ने चेतावनी दिने गरी गरेको सुरु निर्णय कानून अनुरूपकै देखिएको हुँदा सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को परिच्छेद १० को नियम ९९ को उपनियम ३ बमोजिम सदर गरिएको हुँदा निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको विपक्षी सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयको लिखित जवाफ।

निज रिट निवेदकहरूले माननीय उपप्रधान तथा गृह मन्त्रीज्यूलाई सम्बोधन गरी पेस गरेको निवेदन सम्बन्धमा सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ९१ को उपनियम (१) बमोजिम पर्याप्त सफाई पेस गर्ने मौकासमेत दिई विभिन्न च.नं. र मितिको पत्रमार्फत स्पष्टिकरण माग गरिएकोमा निज सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकहरूले सो सम्बन्धमा तथ्ययुक्त आधार प्रमाण पेस गर्न नसकेको साथै सशस्त्र प्रहरी

ऐन, नियमावलीमा भएको स्पष्ट कानूनी व्यवस्थाको उलङ्घन गरी चेन अफ कमाण्डअनुसार चल्ने फौजी सङ्गठनको नीति नियम एवं निर्देशनविपरीत तह नाघी आफूखुसी माथिल्लो कार्यालयमा निवेदन पेश गरेको स्पष्ट देखिएको हुँदा निज रिट निवेदकहरूले आफ्नो पदीय मर्यादा कायम नराखी तह नाघी अनुशासनहीन तथा लापरवाहीपूर्ण कार्य गरेको स्पष्ट देखिन आएकोले सेवाप्रति ध्यानाकर्षण गराउँदै सामान्य विभागीय सजायअन्तर्गत निजहरूलाई सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को परिच्छेद १० को नियम ८८ को अनुसूची ६ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी ऐ. नियमावली, ऐ. परिच्छेदको नियम ८४ को खण्ड (क) (१क) बमोजिम मिति २०६९।१२।०५ मा चेतावनी दिने निर्णय गरिएको हो। फौजी सङ्गठनको मर्यादा कायम राख्न विभागीय नीति निर्देशन र चेन अफ कमाण्डको पालना गर्नु सम्पूर्ण सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीको कर्तव्य हुने र सो मान्यतालाई कायम राखी राख्न बेलाबेलामा आफ्नो कर्तव्यबाट बाहिर जान खोज्ने सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीलाई अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट कसुरको गाम्भीर्यतालाई मध्यनजर राखी नियमानुसार विभागीय सजाय दिन सक्ने स्पष्ट कानूनी व्यवस्था रहेकोले सोहीरूपमा जिम्मेवारी बहन गराउन कारवाही गरिएको र उक्त सामान्य सजायबाट निज रिट निवेदकहरूलाई वृत्ति विकास, बढुवा, अन्य सुविधा, तालिम जस्ता अवसरबाट कुनै किसिमले पनि बञ्चित नहुने र हाल निष्प्रभावीसमेत रहेको उक्त प्रकृतिको सामान्य सजायलाई गम्भीर विषय बनाइ सम्मानित अदालतलाई नै भ्रममा पार्ने गरी दायर गरेको रिट निवेदन बदर गरी फुर्सद दिलाइपाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको विपक्षी सशस्त्र प्रहरी बल प्रधानकार्यालय कानून तथा अनुगमन शाखाको लिखित जवाफ।

नियम बमोजिम आजको दैनिक मुद्दा पेशी सूचिमा चढि निर्णयार्थ इजलाशसमक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको मिसिल संलग्न निवेदन एवं लिखित जवाफ समेतको अध्ययन गरी निवेदक तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री हरि पौडेलले निवेदकहरू भन्दा पछाडि नयाँ भर्ना भई आएका सि.स. ४ देखि ७ सम्मका सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकहरूलाई साङ्गठनिक नियमानुसार सिनियर मानी बस्नुपर्ने अवस्था श्रृजना भएकोले र सो सम्बन्धमा सङ्गठन प्रमुखले कुनै सुनुवाई नगरेको, पटकपटक अन्यायमा परेको कुराहरू जाहेर गर्दा पनि कुनै वास्ता नगरेको अवस्था छ। तत्कालिन श्री ५ को सरकार (सचिवस्तर) को मिति २०६३।०१।०५ गतेको निर्णयानुसार कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक उद्धवबहादुर रावलसमेतका ६ जनालाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक मुकरर भएकै मितिबाट लागू हुने गरी सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा बढुवा गरिएको तर निवेदकहरूलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा मिति २०६१।०२।१८ मा मुकरर गरिएकोमा मिति २०६४।०७।२१ गते

मात्र स्थायी बढुवा गरी विभेदपूर्ण कार्य गरिएको छ। सो कुरा विभागीय प्रमुखलाई जाहेर गर्दा सुनुवाइ नगरेकोले सो सम्बन्धमा गृह मन्त्रालयमा जानकारी गराएकोलाई नै ठूलो अपराध गरेसरह मानी बिनाआधार, बिना कारण चेतावनी दिनेगरी गरिएको मिति २०६९।१२।०५ को निर्णय र सो निर्णयलाई सदर गर्नेगरी सशस्त्र प्रहरी नायब महानिरीक्षक सिंहबहादुर श्रेष्ठज्युबाट मिति २०७०।०६।१६ गते भएको निर्णय उत्प्रेषण आदेशले बदर गरी सशस्त्र प्रहरी बल कितावखानासमेतमा अभिलेखमा जनाउने गरी भएको २०६९।१२।०५ को पत्रसमेत बदर गरी निवेदकहरूलाई चेतावनी दिई अभिलेखमा जनाउन पठाएको आदेश अभिलेखबाट हटाउनु भनी विपक्षीका नाममा परमादेशलगायत जो चाहिने आज्ञा आदेश पूर्ण जारी हुनुपर्छ भनी र विपक्षीहरूको तर्फबाट विद्वान सहन्यायाधिवक्ता श्री कृष्णाजिवि घिमिरिले सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ३४(१) को खण्ड (ख) बमोजिम रा.प.अ. पदबाट रा.प. पदमा बढुवा हुन स.प्र. वरिष्ठ नायब निरीक्षक पदमा ४ वर्ष वा स.प्र. नायब निरीक्षक पदमा ६ वर्ष न्यूनतम अवधि पुगेको हुनुपर्ने कानूनी व्यवस्थाबमोजिम का.मु. मुकरर गर्दाको मितिदेखि स.प्र. निरीक्षक पदमा बढुवा हुन आवश्यक पर्ने न्यूनतम सेवा अवधि ६ वर्ष पुगेपश्चात् २०६४।७।२१ मा स.प्र. निरीक्षक पदमा बढुवा गरेको समानताको हक विपरीत नभएको र सशस्त्र प्रहरी ऐन, नियमावलीमा भएको स्पष्ट कानूनी व्यवस्थाको उलङ्घन गरी चेन अफ कमाण्डअनुसार चल्ने फौजी सङ्गठनको नीति नियम एवं निर्देशनविपरीत आफ्नो पदीय मर्यादा कायम नराखी अनुशासनहीन तथा लापरवाहीपूर्ण कार्य गरेको देखिएकोले सामान्य विभागीय सजायअन्तर्गत निजहरूलाई सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को परिच्छेद १० को नियम ८८ को अनुसूची ६ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी ऐ. नियमावली, ऐ. परिच्छेदको नियम ८४ को खण्ड (क) (१क) बमोजिम मिति २०६९।१२।०५ मा चेतावनी दिने निर्णय गरिएको हुँदा निवेदन खारेज हुनु पर्छ भनी प्रस्तुत गर्नु भएको बहस जिकिरसमेत सुनियो।

उल्लिखित निवेदन दाबी लिखित जवाफ एवं विद्वान अधिवक्ता एवं सहन्यायाधिवक्ताले प्रस्तुत गर्नु भएको बहस जिकिरको सन्दर्भमा प्रस्तुत निवेदनमा मुलतः निवेदन माग अनुसारको आदेश जारी गर्नु नपर्ने के रहेछ सो सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा हामी निवेदकलगायत एकै विभागमा कार्यरत ४५ जना मिति २०६९।०२।१८ को सचिवस्तरको निर्णयबाट कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक भएकामध्ये केहीलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी नायब निरीक्षक भएकै मितिदेखि लागू हुने गरी स्थायी बढुवा

गरिएको र हामी उमाकान्त जोशीसमेतलाई कायमुकायम मुकरर भएको ६ वर्षपछि मिति २०६४।०७।२१ गते मात्र बढुवा गरिएको कार्यले एकै विभागमा समान पदमा कार्यरतबीच विभेद भएको, हामीलाई कन्फर्म सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक गराएर मात्र बाँकी पदमा नयाँ दरबन्दी सृजना गरी नयाँ भर्ना गर्नुपर्मा सो नगरी हामी निवेदकलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकमा पदस्थापन गरेपछि ४०९ जना सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा नयाँ भर्ना तत्कालिन श्री ५ को सरकार (सचिवस्तर) को मिति २०६३।०१।०५ गतेको निर्णयानुसार कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक उद्धवबहादुर रावल समेतका ६ जनालाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक मुकरर भएकै मितिबाट लागू हुने गरी सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा बढुवा गरिएको तर हामी निवेदकहरूलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा मिति २०६१।०२।१८ मा मुकरर गरिएकोमा मिति २०६४।०७।२१ गते मात्र स्थायी बढुवा गरी संविधानद्वारा प्रदत्त समानताको हकमा कुठाराघात गरी विभेदपूर्ण कार्य गरेकोले सो बारेमा पटक-पटक विभागीय प्रमुखसमक्ष जानकारी गराउँदा पनि कुनै वास्ता नगरिएकोबाट हाम्रो विभागको मजकुर निकाय गृह मन्त्रालयमा २०६९।१०।१८।५ मा निवेदन दर्ता गरी जानकारी गराएकोमा सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम १२२ बमोजिम सशस्त्र प्रहरीले कुनै विषयको लेखापढी गर्दा साधारणतया तह नाघ्न हुँदैन। सो विपरीत लेखापढी गरेको भनी सोही निवेदनलाई लिएर विभागबाट हामीलाई सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को परिच्छेद नियम ८८ अनुसारको अनुसूची ६ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी ऐ. नियमावली ऐ. परिच्छेदको नियम ८४ को खण्ड (क) १(क) बमोजिम मिति २०६९।१२।०५ मा चेतावनी दिने निर्णय गरी गृह मन्त्रालय प्रहरी कितावखाना, सशस्त्र प्रहरी बल शाखा सिंहदरवारमा अभिलेखमा जनाइएकोले हामीहरूप्रति पूर्वाग्रही भै गरिएको सजायस्वरूपको सो निर्णयउपर चित्त नबुझेकोले सशस्त्र प्रहरी ऐन नियमअनुसार हामीले सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय सशस्त्र प्रहरी नायव महानिरीक्षकसमक्ष मिति २०६९।१२।०८ मा पुनरावेदन पत्र दर्ता गराएकोमा सो पुनरावेदनपत्रउपर मिति २०७०।०६।१६।०४ मा सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयको सशस्त्र प्रहरी नायव महानिरीक्षक सिंहबहादुर श्रेष्ठले सुरु निर्णय सदर हुने गरी गरेको निर्णय उत्प्रेषण आदेशले बदर गरी सशस्त्र प्रहरी बल कितावखानासमेतमा अभिलेखमा जनाउने गरी भएको २०६९।१२।०५ को पत्रसमेत बदर गरी हामीलाई चेतावनी दिई अभिलेखमा जनाउन पठाएको आदेश अभिलेखबाट हटाउनु भनी विपक्षीका नाममा परमादेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदन दावी रहेको देखिन्छ।

एकै विभागमा कार्यरत ४५ जना मिति २०६१।०२।१८ को सचिवस्तरको निर्णयबाट कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक भएकामध्ये केहीलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी नायव निरीक्षक भएकै मितिदेखि लागू हुने गरी स्थायी बढुवा गरिएको र हामी उमाकान्त जोशीसमेतलाई कायमुकायम मुकरर भएको ६ वर्षपछि मिति २०६४।०७।२१ गते मात्र बढुवा गरिएको कार्यले एकै विभागमा समान पदमा कार्यरतबीच विभेद भएको, हामीलाई कन्फर्म सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक गराएर मात्र बाँकी पदमा नयाँ दरबन्दी सृजना गरी नयाँ भर्ना गर्नुपर्मा सो नगरी हामी निवेदकलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकमा पदस्थापन गरेपछि ४०९ जना सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा नयाँ भर्ना तत्कालिन श्री ५ को सरकार (सचिवस्तर) को मिति २०६३।०१।०५ गतेको निर्णयानुसार कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक उद्धवबहादुर रावल समेतका ६ जनालाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक मुकरर भएकै मितिबाट लागू हुने गरी सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा बढुवा गरिएको तर हामी निवेदकहरुलाई कायम मुकायम सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक पदमा मिति २०६१।०२।१८ मा मुकरर गरिएकोमा मिति २०६४।०७।२१ गते मात्र स्थायी बढुवा गरी संविधानद्वारा प्रदत्त समानताको हकमा कुठाराघात गरी विभेदपूर्ण कार्य गरेको भन्ने निवेदन दावीको सम्बन्धमा यिनै निवेदक तथा विपक्षीहरुसमेत भएको २०७०-WO-००३९ को उत्प्रेषणसमेतको निवेदनमा यथोचित विवेचना भइसकेको अवस्था हुँदा प्रस्तुत निवेदनमा थप केही बोलिरहनु पर्ने अवस्था देखिएन।

जहाँसम्म सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ८४ को खण्ड (क) १(क) बमोजिम मिति २०६९।१२।०५ मा चेतावनी दिने निर्णय गरी गृह मन्त्रालय प्रहरी कितावखाना, सशस्त्र प्रहरी बल शाखा सिंहदरवारमा अभिलेखमा जनाउने गरी भएको निर्णय नै मिति २०७०।०६।१६।०४ मा सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयको सशस्त्र प्रहरी नायव महानिरीक्षक सिंहबहादुर श्रेष्ठले सदर गरेकोले सो निर्णय उत्प्रेषण आदेशले बदर गरी सशस्त्र प्रहरी बल कितावखानासमेतमा अभिलेखमा जनाउने गरी भएको २०६९।१२।०५ को पत्रसमेत बदर गरी हामीलाई चेतावनी दिई अभिलेखमा जनाउन पठाएको आदेश अभिलेखबाट हटाउनु भनी विपक्षीका नाममा परमादेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदन दावी छ सो सम्बन्धमा विचार गर्दा निवेदकहरुलाई आफ्नो पदीय दायित्व पुरा नगरी अनुशासनहीन तथा लापरवाहीपूर्ण कार्य गरेकोले सशस्त्र प्रहरी नियमावली २०६० को परिच्छेद १० को नियम ८५ को कसूरमा ऐ. को नियम ८४ को खण्ड (क) को (१क) बमोजिम चेतावनी दिने गरी मिति २०६९।१२।५ मा सशस्त्र प्रहरी नायव उपरिक्षकबाट निर्णय भएको देखिन्छ भने सोही निर्णयनै सदर

हुने गरी सशस्त्र प्रहरी वल प्रधान कार्यालयबाट मिति २०७०।६।१६ मा पुनरावेदकीय निर्णय भएको मिसिल संलग्न निर्णयको प्रतिलिपिबाट देखिन्छ। सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ८५ मा नसिहत दिने वा प्रतिकूल राय लेख्ने भनी सशस्त्र प्रहरीले काममा लापरवाही गरेमा निजलाई नसिहत दिन सकिनेछ। दुई पटकसम्म पनि निजले काममा लापरवाही गरेमा निजको चालचलन सम्बन्धी प्रतिवेदनमा प्रतिकूल राय लेखिनेछ भन्ने व्यवस्था गरिएको देखिन्छ भने सोही नियमावलीको नियम ८४ मा उचित र पर्याप्त कारण भएमा सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीलाई देहाय वमोजिम विभागीय सजाय गर्न सकिनेछ भन्ने व्यवस्था गरी देहाय (क) को सामान्य सजाय अन्तर्गत (१क) मा चेतावनी दिने व्यवस्था गरिएको पाइन्छ। निवेदकहरूले सशस्त्र प्रहरी ऐन नियमवमोजिम काम गर्नु पर्नेमा सो नगरी कानूनसम्मत भएको काम कारवाहीको गलत व्याख्या गरी चेन अफ कमाण्डमा रहनुपर्ने फौजी संगठनको नियमलाई निवेदकहरूले उलंघन गरेको भन्ने विपक्षीहरूको लिखित जवाफहरूबाट देखिएको र लिखित जवाफको उक्त व्यहोरा अन्यथा रहेछ भनी निवेदकले उल्लेख गर्न समेत सकेको नदेखिँदा सोही नियमावलीको नियम ८८ को अनुसूचि ६ को अधिकार प्रयोग गरी चेतावनीसम्म दिएको कार्यलाई अन्यथा भन्न मिल्ने देखिँएन।

अतः उल्लिखित आधार र कारणसमेतबाट निवेदकको निवेदन माग वमोजिमको आदेश जारी गर्न मिल्ने नदेखिँदा प्रस्तुत निवेदन खारेज हुने ठहर्छ। दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाईदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत (उपसचिव) :- हरिकृष्ण श्रेष्ठ

कम्प्युटर अपरेटर :- गीता घिमिरे

इति संवत् २०७२ साल भाद्र महिना ३१ गते रोज ५ शुभम् ।